

Kwalificatiedossier Procesmanager multidisciplinair oefenen

Versie: 1.2, 15 oktober 2021

Instituut Fysieke Veiligheid
Crisismanagement Academie
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Kemperbergerweg 783, Arnhem
www.ifv.nl
info@ifv.nl
026 355 24 00

Colofon

Opdrachtgever: Ministerie van Justitie en Veiligheid
Contactpersoon: Iris de Vrieze
Titel: Kwalificatiedossier Procesmanager multidisciplinair oefenen
Datum: 15 oktober 2021
Status: Definitief, vastgesteld door Veiligheidsberaad
Versie: 1.2
Auteurs:
Projectleider: Erie Braakhekke
Review:
Eindverantwoordelijk:

Inhoud

Inleiding	4
Deel A Algemene informatie	5
Deel B Overzicht kerntaken	7
Deel C Competenties	8
Deel D Uitwerking kerntaken	10
Deel E Specificaties vakbekwaamheid	12
Deel F Verantwoording	13
Bijlage 1 Namenlijst	15
Bijlage 2 Inrichting oefenproces	16
Bijlage 3 Inrichting hoofdstructuur	17
Bijlage 4 Begrippen en afkortingen	19

Inleiding

Opbouw dossier

Het kwalificatiedossier beschrijft op gestandaardiseerde wijze de functievereisten voor de Procesmanager Multidisciplinair Oefenen¹ binnen een veiligheidsregio. Dit document is ervoor bedoeld om een algemeen beeld te schetsen voor deze functie. De opbouw van het kwalificatiedossier ziet er als volgt uit:

- Deel A Algemene informatie over wat de functie typeert.
- Deel B Beschrijving van kerntaken.
- Deel C Beschrijving van competenties.
- Deel D Uitwerking van de kerntaken in werkzaamheden en daaruit voortvloeiend de keuzes en dilemma's van de functie.
- Deel E Beschrijving van de specificaties van zowel de initiële als de blijvende vakbekwaamheid, evenals een beschrijving van het niveau.
- Deel F Verantwoording van de totstandkoming van het kwalificatiedossier als het benoemen waar de verantwoordelijkheid ligt voor het onderhouden van het kwalificatiedossier.

Samenhang kwaliteitsinstrumenten

Het kwalificatiedossier vormt de basis voor het onderwijs en de examinering. Een overzicht van kennis en vaardigheden kan worden opgenomen in een opleidingsplan van een veiligheidsregio. Een opleidingsinstituut kan het kwalificatiedossier gebruiken om onderwijs en examinering in te richten.

---

¹ Waar in dit document 'hij' staat geschreven wordt bedoeld: 'hij/zij'. Waar 'zijn' staat wordt bedoeld 'zijn/haar'. Waar 'hem' staat wordt bedoeld 'hem/haar'. Voor de leesbaarheid is steeds voor de verkorte vorm gekozen.

Deel A Algemene informatie

A.1 Plaatsing van de functie binnen de crisiscontext

Wettelijke taken oefenen

In algemene zin zou men oefenen kunnen zien als een onderdeel van “de maatregelen en voorzieningen die het gemeentebestuur of het bestuur van de veiligheidsregio treft in het kader van de rampenbestrijding en crisisbeheersing” (artikel 1 Wvr). Het bestuur van de veiligheidsregio heeft taken en bevoegdheden als “het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing” (artikel 10, lid d Wvr) waarbij men oefenen, hoewel niet expliciet benoemd, wederom zou kunnen zien als onderdeel van het ‘voorbereiden’.

Het proces ‘oefenen’ wordt in de Wet veiligheidsregio’s in artikel 14, lid 2d, indirect benoemd als “een oefenbeleidsplan”. Dit oefenbeleidsplan maakt onderdeel uit van het beleidsplan dat door het bestuur van de veiligheidsregio ten minste eenmaal in de vier jaar wordt vastgesteld (Wvr, artikel 14, lid 1). Echter, de verdere invulling van dit oefenbeleidsplan en het bijbehorende proces wordt niet verder gespecificeerd en daarmee overgelaten aan de veiligheidsregio. In artikel 19 (Wvr) wordt er nog gesproken over een ‘convenant’ waarin het multidisciplinair oefenen is opgenomen.

De wet benoemt indirect het proces oefenen en de verantwoordelijkheid voor het richten van dit algemene proces, maar geeft verder geen organisatorische context voor het inrichten en verrichten van het proces. De wet geeft niet aan wat onder het proces wordt verstaan en hoe dit zou moeten worden ingebed in de veiligheidsregio. Het ontbreekt hier dus aan een concrete invulling van het proces waardoor verdere invulling hiervan in de beleidsvrije ruimte van de veiligheidsregio valt.

A.2 Positie van de functie

Binnen de kerntaak *Oefenen* heeft de Procesmanager Multidisciplinair Oefenen (PMO) verschillende taken. De Procesmanager Multidisciplinair Oefenen:

- > is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de multidisciplinaire OTO-activiteit.

Binnen de kerntaak *Evalueren* heeft de Procesmanager Multidisciplinair Oefenen verschillende taken. De Procesmanager Multidisciplinair Oefenen:

- > is verantwoordelijk voor het (her)definiëren van de prestaties in de uitvoering van de evaluatie van de multidisciplinaire oefening;
- > is verantwoordelijk voor het organiseren van de randvoorwaarden voor de evaluatie van de multidisciplinaire oefening;
- > is eindverantwoordelijk voor het uitvoeren van de evaluatie van de multidisciplinaire oefening.

Binnen de kerntaak *bijdragen aan beleid op het gebied van multidisciplinaire OTO activiteiten* heeft de Procesmanager Multidisciplinair Oefenen verschillende taken. De Procesmanager Multidisciplinair Oefenen:

- > wordt vooraf geraadpleegd en adviseert aan het afdelings-/bureauhoofd bij het organiseren van de randvoorwaarden voor het uitvoeren van het multidisciplinaire OTO-beleid (inrichten en herinrichten).

A.3 Complexiteit van de functie

Een PMO dient alle fasen in de cyclus van multidisciplinaire OTO-activiteiten te beheersen, maar voert in de praktijk niet altijd alle werkzaamheden uit.

De PMO kan vanuit diverse disciplines zijn functie uitoefenen. Variërend van hoofd OTO binnen de veiligheidsregio, oefenleider in de discipline, tot aan crisiscoördinator bij een waterschap.

De taakrelevante complexiteit blijkt uit de hierboven beschreven combinatie van taken en verantwoordelijkheden.

Deel B Overzicht kerntaken

Kerntaak 1   Het ontwikkelen, organiseren en uitvoeren van multidisciplinaire OTO-activiteiten.

De Procesmanager Multidisciplinair Oefenen is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de multidisciplinaire OTO-activiteit.

Kerntaak 2   Het evalueren van multidisciplinaire OTO-activiteiten.

De Procesmanager Multidisciplinair Oefenen is verantwoordelijk voor het (her)definiëren van de prestaties in de uitvoering van de evaluatie van de multidisciplinaire oefening.

De Procesmanager is verantwoordelijk voor het organiseren van de randvoorwaarden voor de evaluatie van de multidisciplinaire oefening.

De Procesmanager Multidisciplinair Oefenen is eindverantwoordelijk voor het uitvoeren van de evaluatie van de multidisciplinaire oefening.

Kerntaak 3   Het bijdragen aan beleid op het gebied van multidisciplinaire OTO-activiteiten

De Procesmanager Multidisciplinair Oefenen wordt vooraf geraadpleegd en adviseert het afdelings-/bureauhoofd bij het organiseren van de randvoorwaarden voor het uitvoeren van het multidisciplinaire OTO-beleid.

Deel C Competenties

De onderstaande benoemde competenties zijn het meest relevant voor de functie en/of cruciaal bij het uitvoeren van (een deel van) de kerntaken.

Competentie: Analytisch vermogen

Signaleert problemen; herkent belangrijke informatie; legt verbanden tussen gegevens. Spoort mogelijke oorzaken van problemen op; zoekt terzake doende gegevens.

Niveau C: Overzicht houden

- > Doorziet de kern van problemen.
- > Onderscheidt hoofd en bijzaken in een probleem.
- > Geeft aan welke informatie ontbreekt om tot een goede analyse te komen.
- > Trekt gegronde conclusies uit beschikbare informatie.

Competentie: Omgevingsbewustzijn

Is zich bewust van maatschappelijke en politieke ontwikkelingen of andere omgevingsfactoren. Speelt in op deze ontwikkelingen en vertaalt deze naar het eigen werkgebied.

Niveau B: Regionaal

- > Is voldoende op de hoogte van maatschappelijke en politieke ontwikkelingen die relevant zijn voor het werkveld.
- > Gebruikt vergaarde kennis regelmatig effectief voor de eigen organisatie.
- > Weet waar vergelijkbare organisaties mee bezig zijn. Anticipeert effectief op ontwikkelingen die gaande zijn in de omgeving van de organisatie.
- > Kan zich verplaatsen in politiek bestuurlijke argumenten.

Competentie: Plannen en organiseren

Stemt activiteiten van zichzelf (en anderen) op elkaar af en bepaalt hun volgorde zodat doeleinden efficiënt en effectief gerealiseerd worden.

Niveau B: Afstemmen

- > Stemt activiteiten (van zichzelf en anderen) op elkaar af.
- > Deelt werkzaamheden efficiënt in en stemt activiteiten op elkaar af.
- > Heeft inzicht in tijd, middelen en mensen die nodig zijn om een optimaal resultaat te behalen en weet deze te werven.
- > Houdt overzicht over de werkzaamheden en toetst de voortgang.
- > Legt relaties tussen werkzaamheden binnen de organisatie en stemt planning van eigen werkzaamheden hierop af en weegt belangen en risico's af.

Competentie: Samenwerken

Voert in een team een opdracht uit. Draagt bij aan de harmonie van de groep en aan de optimale inzet van de leden ten behoeve van het groepsdoel, desnoods ten koste van eigen korte termijn belangen.

Niveau B: Zorgdragen voor cohesie

- > Maakt, door regelmatig overleg, een gemeenschappelijk plan van aanpak.
- > Laat anderen inzien dat het te halen resultaat een gezamenlijke verantwoording is.
- > Neemt initiatief tot samenwerking met anderen.
- > Heeft oog voor sfeer binnen de groep en is effectief in het optimaliseren van ontspannen samenwerking.
- > Zet eigen belangen opzij ten behoeve van het gemeenschappelijk doel.
- > Houdt rekening met de verschillende rollen en posities binnen de groep.

Competentie: Resultaatgerichtheid

Formuleert heldere doelstellingen en resultaten en is er actief op gericht om deze te behalen.

Niveau B: Formuleert resultaten

- > Formuleert concrete doelen en resultaten voor zichzelf en anderen.
- > Bewaakt in de samenwerking met anderen dat alle activiteiten en beslissingen bijdragen aan het totaalresultaat.
- > Stimuleert anderen tot ingrijpen waar nodig en neemt zelf actie als het bereiken van het resultaat in gevaar komt.
- > Beschikt over daadkracht en slagvaardigheid.

Deel D Uitwerking kerntaken

Kerntaak 1 Het ontwikkelen, organiseren en uitvoeren van multidisciplinaire OTO-activiteiten.

1.1 Werkzaamheden

- 1.1.1 De Procesmanager Multidisciplinair Oefenen is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de multidisciplinaire OTO-activiteit.
- > Bepaalt de leerbehoefte, ontwikkelnoodzaak en de leervoorkeur die past bij een activiteit.
  - > Bepaalt ontwikkeldoelen, op proces-, en teamniveau maar ook op inhoudelijk- en individueel niveau.
  - > Selecteert oefenfunctie en –doelen en stemt het scenario daarop af.
  - > Draagt zorg voor het opstellen van een plan van aanpak met daarin de werk- en organisatievorm, het programma en de methode.
  - > Draagt zorg voor het opstellen van een planning voor de uitvoering van de oefening.
  - > Stelt een begroting op voor de uitvoering van de activiteit.
  - > Draagt zorg voor passende instructie aan oefenbegeleiders en deelnemers aan de oefening.
  - > Zorgt dat de oefening wordt uitgevoerd inclusief een voorafgaande passende instructie aan oefenbegeleiders en deelnemers aan de oefening.

1.2 Keuzes en dilemma's

- 1.2.1 De Procesmanager Multidisciplinair Oefenen is professional in zijn vakgebied, maar is niet per definitie inhoudelijk expert in alle disciplines waarvoor hij de OTO-activiteiten moet ontwikkelen en uitvoeren.
- 1.2.2 Een afweging maken tussen kosten en impact van een oefenactiviteit ten opzichte van de baten.
- 1.2.3 Het leggen van de focus bij oefenactiviteiten op de inhoudelijke aspecten ervan, alsook op het laten functioneren van de organisatie ervan, het hebben van overzicht en het zo nodig bijsturen.

Kerntaak 2 Het evalueren van multidisciplinaire OTO-activiteiten.

2.1 Werkzaamheden

- 2.1.1 De Procesmanager Multidisciplinair Oefenen is verantwoordelijk voor het (her)definiëren van de prestaties in de uitvoering van de evaluatie van de multidisciplinaire oefening.
- > Betreft relevante betrokken partijen in het evaluatieproces.
  - > Bepaalt de evaluatie- en oefendoelen
  - > Laat de evaluatievorm bepalen
  - > Bepaalt de rapportagevorm
- 2.1.2 De Procesmanager is verantwoordelijk voor het organiseren van de randvoorwaarden voor de evaluatie van de multidisciplinaire oefening.
- > Organiseert mensen en middelen voor het uitvoeren van de evaluatie.

- 2.1.3 De Procesmanager Multidisciplinair Oefenen is eindverantwoordelijk voor het uitvoeren van de evaluatie van de multidisciplinaire oefening.
- > Laat de multidisciplinaire oefening evalueren.
  - > Rapporteert de resultaten van de evaluatie en analyse aan de betrokkenen.

2.2 Keuzes en dilemma's

- 2.2.1 Integer rapporteren over zowel positieve als negatieve prestaties van geoefenden binnen de oefening.
- 2.2.2 De mogelijke effecten die de schriftelijke rapportage met zich meebrengt vooraf overdenken en afwegen.
- 2.2.3 De inhoudelijke beoordelingscapaciteit van de evaluator over de inhoud van de opdracht overdenken en afwegen.

Kerntaak 3 Het bijdragen aan beleid op het gebied van multidisciplinaire OTO-activiteiten

3.1 Werkzaamheden

- 3.1.1 De Procesmanager Multidisciplinair Oefenen wordt vooraf geraadpleegd en adviseert het afdelings-/bureauhoofd bij het organiseren van de randvoorwaarden voor het uitvoeren van het multidisciplinaire OTO-beleid.
- > Adviseert over de benodigde mensen en middelen voor het uitvoeren van het multidisciplinaire OTO-beleid.

3.2 Keuzes en dilemma's

- 3.2.1 Afweging maken tussen strategische ambities en de operationele haalbaarheid in de multidisciplinaire OTO-planning.

Deel E Specificaties vakbekwaamheid

E.1 Instroomeisen functie

De uitoefening van de functie Procesmanager Multidisciplinair Oefenen bevindt zich op hbo-niveau. Voor de functie is minimaal hbo werk- en denkniveau vereist.

E.2 Vakbekwaam worden en blijven

De vakbekwaamheid wordt geborgd door middel van opleiden, examineren, bijscholen, trainen en oefenen. In het kader van 'vakbekwaam worden' en 'vakbekwaam blijven' kan die vakbekwaamheid worden opgedaan dan wel onderhouden.

De invulling van het vakbekwaam blijven is zowel een werknemers- als werkgeversverantwoordelijkheid. De Procesmanager Multidisciplinair Oefenen ontwikkelt inzicht in zijn vakbekwaamheid door zelfreflectie en zelfbeoordeling van eigen (leer)resultaten. De Procesmanager Multidisciplinair Oefenen krijgt ook ongevraagd positieve en negatieve feedback en schat deze zelf op waarde.

De Procesmanager Multidisciplinair Oefenen verdiept zich zelfstandig in nieuwe (wetenschappelijke) kennis en inzichten. Hij neemt zelf het initiatief om zijn leer- en oefenbehoeften met zijn leidinggevende te bespreken. Hij maakt zelf een plan om zijn competenties gericht op peil te houden en op de hoogte te zijn van nieuwe ontwikkelingen en vakkennis. Hij toont zijn vakbekwaamheid door zich te laten beoordelen.

Deel F Verantwoording

F.1 Totstandkoming

In overleg met expertgroepen, waarin relevante vertegenwoordigers vanuit de verschillende kolommen zitting hadden, is er gestart met het invullen van matrices per functie(groep) via de RASCI methode. Het doel hiervan was de discussie over actualisatie van het kwalificatiedossier *gezamenlijkheid* en *bodem* te geven. Het resultaat was dat er eenduidige beeld was bij de leden van de expertgroepen over de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de verschillende spelers binnen de crisiscontext, in het bijzonder de functie die in dit kwalificatiedossier centraal staat, namelijk, de Procesmanager multidisciplinair oefenen. Op basis van de gevoerde discussies, de Wet Veiligheidsregio's, Besluit veiligheidsregio's en Besluit personeel veiligheidsregio's is er door de Crisismanagement Academie een eerste concept kwalificatiedossier ontwikkeld, dat voor feedback digitaal is voorgelegd aan de leden van de expertgroep. Het conceptkwalificatiedossier is ook voorgelegd aan een reeds georganiseerde vorm van experts op dit gebied, te weten het Platform Evalueren. Daarmee wordt deze groep voor de actualisatie van dit kwalificatiedossier benoemd als werkgroep. De Crisismanagement Academie heeft alle verkregen feedback van de leden van de expertgroep en de werkgroep verwerkt tot een tweede concept. Dit tweede concept is vervolgens opnieuw besproken met de leden van de expertgroep. Tot slot zijn in een bijeenkomst met de expertgroep de competenties met bijbehorend niveau geselecteerd. Het resultaat hiervan is hetgeen nu voor u ligt en is aangeboden aan de opdrachtgever.

F.2 Procesinformatie

Procesinformatie	
Herzien door:	Expertgroep Procesmanager Multidisciplinair Oefenen Werkgroep herziening multidisciplinaire kwalificatiedossiers 2018
Onder regie van:	NIPV (vml. IFV, Crisismanagement Academie)
Vastgesteld door:	WVA Multi 15 juni 2021 RCDV 17 september 2021 Veiligheidsberaad 15 oktober 2021
Versie:	Definitief
Reden voor evt. wijziging kwalificatiedossier	Opdracht Ministerie van Veiligheid en Justitie, dd. 26 oktober 2017
Verantwoordelijkheid beheer en onderhoud	De verantwoordelijkheid voor het ontwikkelen en onderhouden van de kwalificatiedossiers voor

	functionarissen werkzaam binnen de organisatie van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing is belegd bij het Instituut Fysieke Veiligheid.

F.3 Brondocumenten

Bij de totstandkoming van dit kwalificatiedossier is gebruik gemaakt van onderstaande bronnen:

- > Beerens, R.J.J. (In Review, 2019) Does the means achieve an end? A document analysis providing an overview of emergency- and crisis management evaluation practice in the Netherlands. *International Journal of Emergency Management (IJEM)*.
- > Beerens, R.J.J., Abraham, P.J., Glerum, P. And Kolen, B. (2014) Flood Preparedness Training and Exercises. In: Bierens, J.L.M. (Ed.) *Handbook on Drowning (2nd edition)*. Berlin: Springer-Verlag.
- > Beerens, R.J.J., Abraham P. and Braakhekke, E. (2012) Maximise your returns in Crisis Management preparedness: A Cyclic Approach to training and exercises. Davos: *International Disaster Risk Conference (IDRC)*. [Extended Abstract]
- > Hijum, H. van & Johannink, R. (2017). *Het stelsel van crisisbeheersing, de besluitvormingsstructuur ontleed*.
- > Instituut Fysieke Veiligheid (2016). *Referentiekader Regionaal Crisisplan*. Arnhem: IFV
- > Instituut Fysieke Veiligheid (2016) *Kennispublicatie: Evalueren van crisisoefeningen*. Arnhem: IFV
- > MBO raad, *Begrippen, afkortingen en vaktaal*. Geraadpleegd op 26 september 2018. Van <https://www.mborraad.nl/begrippenlijst>
- > Platform Evalueren (2018) *Doelgericht evalueren: een visie op het evalueren van oefeningen (en incidenten)*.
- > Rodriguez, H., Quarantelli, E.L. & Dynes, R.R. (2007). *Handbook of Disaster Research*. New York: Springer
- > TNO (2014) *Van evalueren naar leren, een hele stap*. Online beschikbaar via: <https://www.tno.nl/media/1787/van-evalueren-naar-leren-2013.pdf>
- > Weggeman, M. (1997) *Kennismanagement, inrichting en besturing van kennisintensieve organisaties*. Schiedam: Scriptum
- > Weggeman, M. (2000). *Kennismanagement; de praktijk*. Schiedam: Scriptum
- > Wein, B., & Willem, A. (2013) *Een raamwerk voor het effectief evalueren van crisisoefeningen*. Radboud Universiteit Nijmegen. Online beschikbaar via: https://www.wodc.nl/binaries/2062-volledige-tekst_tcm28-71919.pdf

Bijlage 1 Namenlijst

Leden expertgroep, aanwezig op 26 juni, 3 oktober, 29 oktober 2018 en/of 28 juni 2019

- > Kees Verkade
- > Marlies Banens
- > Rutger Visser

Leden werkgroep, aanwezig op 13 september 2018

- > Ellen van Driest
- > Anja de Rooij
- > Loek Smolenaars
- > Guido Zoomers
- > Daniel van Eerd
- > Sonja de Bruin

Begeleiders

- > Erie Braakhekke
- > Ralf Beerens

Bijlage 2 Inrichting oefenproces

Wettelijke taken oefenen

In algemene zin zou men oefenen kunnen zien als een onderdeel van “de maatregelen en voorzieningen die het gemeentebestuur of het bestuur van de veiligheidsregio treft in het kader van de rampenbestrijding en crisisbeheersing” (artikel 1 Wvr). Het bestuur van de veiligheidsregio heeft taken en bevoegdheden als “het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing” (artikel 10, lid d Wvr) waarbij men oefenen, hoewel niet expliciet benoemd, wederom zou kunnen zien als onderdeel van het ‘voorbereiden’.

Het proces ‘oefenen’ wordt in de Wet veiligheidsregio’s in artikel 14, lid 2d, indirect benoemd als “een oefenbeleidsplan”. Dit oefenbeleidsplan maakt onderdeel uit van het beleidsplan dat door het bestuur van de veiligheidsregio ten minste eenmaal in de vier jaar wordt vastgesteld (Wvr, artikel 14, lid 1). Echter, de verdere invulling van dit oefenbeleidsplan en het bijbehorende proces wordt niet verder gespecificeerd en daarmee overgelaten aan de veiligheidsregio. In artikel 19 (Wvr) wordt er nog gesproken over een ‘convenant’ waarin het multidisciplinair oefenen is opgenomen.

De wet benoemt indirect het proces oefenen en de verantwoordelijkheid voor het richten van dit algemene proces, maar geeft verder geen organisatorische context voor het inrichten en verrichten van het proces. De wet geeft niet aan wat onder het proces wordt verstaan en hoe dit zou moeten worden ingebed in de veiligheidsregio. Het ontbreekt hier dus aan een concrete invulling van het proces waardoor verdere invulling hiervan in de beleidsvrije ruimte van de veiligheidsregio valt.

Proces

- > **Richten:** Bij het richten van een oefening gaat het veelal om het *bepalen* van het beleid en de jaarplannen met betrekking tot multidisciplinair opleiden, trainen en oefenen (MOTO) (*lange termijn*). Deze informatie vormt het uitgangspunt voor het multidisciplinair oefen- en evaluatieproces.
  - **Herrichten:** gaat over het bijstellen van het richten;
- > **Inrichten:** Bij het inrichten van een oefening gaat het over het *initiëren en ontwerpen* van een specifieke MOTO-activiteiten zoals een oefening of oefenreeks o.b.v. het vigerende MOTO-beleid. Allereerst gaat het over het bepalen van het doel en de functie van specifieke oefeningen in relatie tot het beleid bijv. oriënteren, leren, ontwikkelen, testen of toetsen (*korte termijn*). Verder gaat het hierbij onder andere om het bepalen van de leerbehoefte(n), ontwikkelnoodzaak en leervoorkeur(en) van de doelgroep, de context (scenario) en het plannen van de geschikte en benodigde middelen, mensen en methoden.
  - **Herinrichten:** gaat over het bijstellen van het inrichten;
- > **Verrichten:** Bij het verrichten van een oefening gaat het om het daadwerkelijke organiseren en uitvoeren. Het gaat bij de oefening dan om het regisseren van de simulatie.

Bijlage 3 Inrichting hoofdstructuur

Hoofdstructuur

De Wet veiligheidsregio's en het Besluit veiligheidsregio's regelen dat de hoofdstructuur van de regionale crisisorganisatie bestaat uit:

- > Calamiteitencoördinatie (meldkamer)
- > Commando Plaats Incident (CoPI)
- > Regionaal Operationeel Team (ROT)
- > Gemeentelijk Beleidsteam (GBT) of Regionaal Beleidsteam (RBT)

Context Meldkamer, CoPI en ROT

Een (dreigende) aantasting van de openbare orde en (algemene²) openbare veiligheid. Door het bestuur van de veiligheidsregio is vóóraf het handelingskader van het CoPI en ROT vastgesteld in het Regionaal beleidsplan, Regionaal crisisplan en Rampenbestrijdingsplannen, tegen de achtergrond van het Regionaal risicoprofiel. Daarnaast is door het bestuur van de veiligheidsregio de gecoördineerde regionale incidentbestrijding procedure (GRIP) vastgesteld, waarin is beschreven hoe op een flexibele wijze vorm en inhoud wordt gegeven aan incidentmanagement. En die procedure vormt weer de basis voor de door het veiligheidsbestuur vóóraf vast te stellen 'criteria voor grootschalige alarmering', waaraan de Meldkamer uitvoering geeft. Tegen de achtergrond van het Besluit veiligheidsregio's is sprake van generieke operationele kernfuncties van zowel het CoPI als ROT: operationele leiding, operatiën, informatie en crisiscommunicatie.

Kernfunctie operationele leiding

In de kern hebben de cyclische ketens aan activiteiten op het terrein van operationele leiding binnen zowel het CoPI als ROT betrekking op:

- > Richten: beeld-, oordeel- en besluitvorming over de te bepalen prestaties via de kernfuncties operationele leiding, operatiën, informatie en crisiscommunicatie en het continueren van die prestaties over een bepaalde periode;
  - o Herrichten: gaat over het bijstellen van het richten;
- > Inrichten: beeld-, oordeel- en besluitvorming over het toedelen van (combinaties van) personele en facilitaire voorzieningen aan operationele kernfuncties;
  - o Herinrichten: gaat over het bijstellen van het inrichten;
- > Verrichten: het uitvoeren van operationele leiding, die altijd is gericht op operatiën, informatie en crisiscommunicatie. Dit is hieronder verder uitgewerkt.

Kernfunctie operatiën

- > Richten: beeld-, oordeel- en besluitvorming op uitvoerend niveau over de te bepalen prestaties bij het bestrijden van de oorzaak en/of het beheersen van de gevolgen van een (dreigend) incident;
  - o Herrichten: gaat over het bijstellen van het richten;

---

² Naast de algemene handhaving van de openbare veiligheid, is sprake van functionele handhaving daarvan, zoals gezondheidszorg, waterbeheer, drinkwater, voedselvoorziening en - veiligheid.

- > Inrichten: beeld-, oordeel- en besluitvorming over het toedelen van (combinaties van) personele en facilitaire voorzieningen bij het bestrijden van de oorzaak en/of het beheersen van de gevolgen van een (dreigend) incident;
  - Herinrichten: gaat over het bijstellen van het inrichten;
- > Verrichten: het bestrijden van de oorzaak en/of het beheersen van de gevolgen van een (dreigend) incident.

Kernfunctie informatie

- > Richten: beeld-, oordeel- en besluitvorming op uitvoerend niveau over de te bepalen prestaties bij het verzamelen, verwerken en veredelen van feiten en gegevens over 'het incident, over de hulpverlening, over de prognose en de aanpak en over de getroffen maatregelen en de resultaten ervan'³, en het verstrekken van die data (totaalbeeld⁴) aan de juiste afnemers;
  - Herrichten: gaat over het bijstellen van het richten;
- > Inrichten: beeld-, oordeel- en besluitvorming over het toedelen van (combinaties van) personele en facilitaire voorzieningen bij het verzamelen, verwerken en veredelen van feiten en gegevens over 'het incident, over de hulpverlening, over de prognose en de aanpak en over de getroffen maatregelen en de resultaten ervan', en het verstrekken van die data (totaalbeeld) aan de juiste afnemers;
  - Herinrichten: gaat over het bijstellen van het inrichten;
- > Verrichten: het verzamelen, verwerken en veredelen van feiten en gegevens over 'het incident, over de hulpverlening, over de prognose en de aanpak en over de getroffen maatregelen en de resultaten ervan', en het verstrekken van die data (totaalbeeld) aan de juiste afnemers.

Kernfunctie crisiscommunicatie

- > Richten: beeld-, oordeel- en besluitvorming op uitvoerend niveau over het verschaffen van informatie aan de bevolking over de oorsprong, omvang en gevolgen van het (dreigende) incident of de (dreigende) crisis, alsmede over de daarbij te volgen gedragslijn';
  - Herrichten: gaat over het bijstellen van het richten;
- > Inrichten: beeld-, oordeel- en besluitvorming over het toedelen van (combinaties van) personele en facilitaire voorzieningen bij verschaffen van informatie aan de bevolking over de oorsprong, omvang en gevolgen van het (dreigende) incident of de (dreigende) crisis, alsmede over de daarbij te volgen gedragslijn';
  - Herinrichten: gaat over het bijstellen van het inrichten;

Verrichten: het verschaffen van informatie aan de bevolking over de oorsprong, omvang en gevolgen van het (dreigende) incident of de (dreigende) crisis, alsmede over de daarbij te volgen gedragslijn'.

³ Besluit veiligheidsregio's artikel 2.4.1

⁴ Besluit veiligheidsregio's artikel 2.4.2, lid 2. Dit totaalbeeld is opgebouwd op basis van 'eigen beelden' die binnen elk onderdeel van de hoofdstructuur moeten worden bijgehouden.

Bijlage 4 Begrippen en afkortingen

Inhoudelijke begrippen

De hieronder weergegeven begripsomschrijvingen zijn ontleend aan diverse bronnen (zie F3 Brondocumenten).

Begrip	Omschrijving
Algemene keten	Gezag/Bestuur op de beleidsterreinen openbare veiligheid en openbare orde
Algemene operationele leiding	Algemene operationele leiding doorbreekt normale verhoudingen tussen de burgemeester c.q. voorzitter veiligheidsregio en operationele diensten. Het is geen zelfstandige bevoegdheid: de algemene operationele leiding door een daartoe aan te wijzen regionaal operationeel leider wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de direct betrokken burgemeester(s) óf Voorzitter veiligheidsregio en binnen de door dat gezag gestelde grenzen. De burgemeester kan een regionaal operationeel leider aanwijzen, de voorzitter moet een regionaal operationeel leider aanwijzen. In beginsel is de regionaal operationeel leider 'ontkleurd', maar kan ook 'gekleurd' zijn. Bijvoorbeeld bij crises op het terrein van de volksgezondheid: een regionaal operationeel leider uit de 'witte kolom'. Of bij crises op het terrein van de nationale rechtsorde (waaronder openbare orde): een regionaal operationeel leider van de politie.
Bestuurlijke coördinatie	Afstemming binnen of tussen de algemene en/of functionele ketens, zonder daarbij te treden in elkaars functionele, juridische of geografische bevoegdheden. Zowel het GBT als RBT kennen elementen van bestuurlijke leiding (gezag op bepaald beleidsterrein) en bestuurlijke coördinatie.
Bestuurlijke leiding	Bestuurlijke leiding kan plaatsvinden op lokaal, regionaal, bovenregionaal, nationaal en internationaal niveau. Zie bestuurlijke netwerkkaarten. > De burgemeester heeft de bestuurlijke leiding binnen zijn gemeente op de beleidsterreinen openbare orde en openbare veiligheid. > De voorzitter veiligheidsregio heeft de bestuurlijke leiding op de beleidsterreinen openbare orde en openbare veiligheid zodra hij/zij daartoe een RBT bijeenroept. > Gezagsdragers binnen de functionele ketens hebben de (gedeconcentreerde) bestuurlijke leiding op hun eigen beleidsterreinen. Te denken valt aan de hoofdofficier van justitie, voorzitter waterschap en zogenoemde rijksheren.

- > De algemene keten kan onder centraal gezag belast zijn met de uitvoering, bijvoorbeeld bij de bestrijding van bepaalde infectieziekten, onder het gezag van de minister van VWS.
- > De commissaris van de koning c.q. minister kunnen algemene of bijzondere aanwijzingen geven aan de burgemeester of voorzitter veiligheidsregio. Die aanwijzingsbevoegdheden zijn gebaseerd op proportionaliteit en subsidiariteit. Voor bepaalde aanwijzingen gelden specifieke vormvereisten (Koninklijk Besluit).
- > Op basis van een daartoe geslagen Koninklijk Besluit kan de minister de bestuurlijke leiding binnen de algemene keten geheel of gedeeltelijk aan zich trekken of een andere autoriteit daarmee belasten.

BOB-cyclus

Beeldvorming: Het waarnemen van feiten en gegevens over 'de ontwikkeling en effecten van een incident, de risico's voor de veiligheid van de hulpverleners en de personen in het getroffen gebied, de aanpak van het incident en de daarvoor benodigde mensen en middelen'.

Ordeelsvorming: Het geven van (collectieve) betekenis aan dat beeld;

Besluitvorming: Het op basis van de gegeven betekenis individueel of collectief bepalen wat er gedacht en gedaan moet worden en hoe dat moet gebeuren: richten, inrichten en verrichten van operationele kernfuncties. Pas achteraf kunnen de effecten van een besluit worden waargenomen en beoordeeld. Waar nodig vindt het her(in)richten van een operationele kernfunctie plaats.

Crisis (in juridische zin)

De kwalificatie van een gebeurtenis als crisis staat – in juridische zin – los van de feiten ('ernstige' gebeurtenis). Het is een bestuurlijke kwalificatie met het oog op besluitvorming. Voor overheidsgezag betekent dit het toepassen van noodbevoegdheden. Die kwalificatie wordt begrensd door twee beginselen:

- > Proportionaliteit: er is sprake van een (dreigende) aantasting van een of meer vitale belangen (c.q. sectoren) van de samenleving.
- > Subsidiariteit: reguliere bevoegdheden/structuren worden niet afdoende geacht voor het voorkomen, beheersen of herstellen van die (dreigende) aantasting.

Crisisorganisatie

De organisatievorm waarbinnen de direct betrokken bestuurlijke en operationele partijen – ten tijde van een (dreigende) ramp/crisis – inhoud geven aan kennisgestuurde besluitvorming.

Functionele ketens

Gezag/bestuur/beheer op beleidsterreinen zoals infectieziektebestrijding, justitie, terrorisme, schaarste algemeen, drinkwater en voedsel, energie, transport, financiën, telecommunicatie en media, onderwijs en cultureel erfgoed.

Gevaar/Dreiging	Gevaar verwijst naar niet intentioneel handelen. Dreiging verwijst naar intentioneel/boosaardig handelen.
Grootschalige alarmering	Besluit veiligheidsregio's, artikel 1.1: het bij een ramp of crisis onverwijd en volledig alarmeren van de onderdelen van de hoofdstructuur van de rampenbestrijding en crisisbeheersing, bedoeld in artikel 2.1.1, onderdelen b tot en met d; Besluit veiligheidsregio's, artikel 2.2.1: het bestuur van de veiligheidsregio stelt criteria vast voor de situaties waarin de meldkamer tot grootschalige alarmering overgaat.
Incidentmanagement	Het op basis van risico- en actie-intelligence kennisgestuurd beleid bepalen, aanpak bepalen, werk verdelen en werk uitvoeren.
Intelligence	> Het werkproces dat bestaat uit een reeks van drie processtappen: identificeren, analyseren en beoordelen van feiten en gegevens over: – gevaren/dreigingen (risico-intelligence) – interventiecapaciteit (actie-intelligence) – (latente) systeemfouten (verbeter-intelligence). > Intelligence is randvoorwaardelijk voor kennisgestuurd⁵ incident- c.q. verbetermanagement tegen de achtergrond van het zorgvuldigheidsbeginsel. Zie ook §4 van het Besluit Veiligheidsregio's.
Interventiecapaciteit	Resources voor het in de juiste tijd, in de juiste omgeving en in de juiste vorm voorkomen, beheersen of herstellen van een (dreigende) aantasting van de veiligheid, en het continueren daarvan over een bepaalde periode.
Openbare orde en veiligheid	> Openbare orde: integriteit van de (semi)publieke ruimte overeenkomstig haar bestemming naar tijd en plaats. > Openbare veiligheid: fysieke integriteit van personen en zaken (waaronder levende have) en het milieu.
Operationele coördinatie	Meerhoofdige operationele leiding waarbij de betrokken operationeel leidinggevenden niet treden in elkaars functionele, juridische en geografische bevoegdheden. Vormen van operationele coördinatie zijn een operationeel team ⁶ , zoals de Officieren van Dienst binnen een Commando Plaats Incident (CoPI). De leider CoPI heeft (juridisch gezien ⁷) niet de operationele leiding; hij/zij geeft leiding aan het beeld-, oordeel- en besluitvormingsproces op de plaats van het incident en daarbij benodigde ondersteuning.
Operationele leiding	De hoogst leidinggevende binnen een operationele discipline: een door het daartoe bevoegde gezag aan te wijzen AC. Operationele leiding over een operationele dienst vindt bij opschaling naar een ROT plaats onder de paraplu van de algemene operationele leiding. Dat de betrokken AC-en van

⁵ Zie ook de bekende Basisvereisten crisismanagement.

⁶ Denk ook aan de SGB0+-structuur in dat verband. Operationeel leidinggevenden van andere diensten worden door de AC-politie uitgenodigd om deel te nemen aan de vergadering binnen de Staf Grootschalig en Bijzonder Politieoptreden. Zie referenties Politiezorg voor de samenstelling van die staf(sectie).

⁷ Die operationele leiding kan wel geregeld worden binnen het door het bestuur van de veiligheidsregio vast te stellen beleidsplan (als wetsinterpretatie) en dus crisisplan.

	een operationele dienst daarbij hun eigen verantwoordelijkheden hebben en houden doet aan dat uitgangspunt niet af.
Ramp (in juridische zin)	De crisis die betrekking heeft op de (dreigende) aantasting van het vitale belang openbare veiligheid en waarbij normale bevoegdheden in verband met de gecoördineerde inzet van diensten en organisaties van andere disciplines ontoereikend zijn. Een ramp is in die zin altijd een crisis, maar een crisis is niet altijd een ramp.
Resources	(De combinatie van) mensen, middelen en methoden.
Verbetermanagement	Het op basis van verbeter-intelligence kennisgestuurd het verbeterbeleid bepalen, verbeteraanpak bepalen, verbeterwerk verdelen en verbeterwerk uitvoeren.

Onderwijskundige begrippen

Begrip	Omschrijving
Kwalificatiedossier	Set van verschillende kerntaken, werkprocessen en competenties die samen een opleiding vormgeven en waar een diploma aan vast hangt.
Kerntaak	Een kerntaak is een substantieel deel van de beroepsuitoefening naar belang, omvang (tijdsbeslag of frequentie) of beide. Een kerntaak bestaat uit een geheel van inhoudelijk met elkaar samenhangende werkprocessen, kenmerkend voor de beroepsuitoefening. Een kwalificatiedossier heeft een beperkt aantal kerntaken. Alle kerntaken samen beschrijven de essentie van de beroepsuitoefening van de betreffende beroepsgroep.
Competentie	Het geheel van kennis, vaardigheden en attituden om in een bepaalde beroepssituatie adequaat te functioneren.